

Ertman, Aldona

Sprawozdanie z Konferencji Historyków Kartografii 26 listopada 2009 r. w Gorzowie Wielkopolskim

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 55/2, 243-244

2010

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI HISTORYKÓW KARTOGRAFII
26 LISTOPADA 2009 R. W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM

W dniu 26 listopada 2009 r. odbyła się w Gorzowie Wielkopolskim Konferencja Historyków Kartografii pt.: *Cartographia confinium. Zachodnie i północne ziemie Rzeczypospolitej w dawnej kartografii*. zorganizowana przez Zespół Historii Kartografii Instytutu Historii Nauki PAN, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Gorzowie Wielkopolskim, pod patronatem Marszałka Województwa Lubuskiego Marcina Jabłońskiego. Konferencji towarzyszyła wystawa pt.: *Dawna kartografia w zbiorach WiMBP w Gorzowie Wielkopolskim*.

Obrady otworzył dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej – Edward Jaworski, który powitał zgromadzonych w gmachu tejże biblioteki gości uczestników sesji. Mgr Jerzy Ostrowski odczytał list od prof. dr hab. Zbigniewa Wójcika – przewodniczącego Zespołu Historii Kartografii, który nie mógł uczestniczyć w tej konferencji.

Przewodniczył konferencji dr Radosław Skrycki.

Pierwszy referat, zatytułowany *Północne i północno-zachodnie pogranicze na szesnastowiecznych mapach Polski i jej sąsiadów*, wygłosił Jarosław Łuczyński (Toruń). Autor ukazał obraz pogranicza Polski, Pomorza, Nowej Marchii i Prus na mapach Polski i krain sąsiednich wydanych w drugiej połowie XVI wieku. Szczególną uwagę poświęcił sieci osadniczej oraz nazwom obiektów geograficznych znajdujących się na tych mapach. Uzupełnieniem była analiza sieci hydrograficznej.

Drugi referat autorstwa prof. dr hab. Andrzej Koniasa (Słupsk) pt.: *Śląsk w kartografii fryderycjańskiej XVIII wieku*. dotyczył dokonań związanych z topografią i kartografią wojskową, szczególnie z działalnością Korpusu Inżynieryjnego, planem utworzenia Szkoły Inżynieryjnej i podporządkowania sobie personelu Kwaternmistrzostwa Sztabu Generalnego w okresie panowania Fryderyka II w Prusach oraz o powołanym w 1790 r. Korpusie Inżynierów Geografów, już za panowania jego następcy Fryderyka Wilhelma II.

Kolejny referat wygłosił dr Kazimierz Kozica (Warszawa) pt.: *Śląsko-wielkopolski epizod graniczny w Dolinie Baryczy z XVIII w. na dawnych mapach Śląska z tego okresu*. Autor przedstawił historię Doliny Baryczy, leżącą w północnej części Dolnego Śląska na pograniczu z Wielkopolską. Zapoznał z mało znanym epizodem granicznym, który miał miejsce w XVIII w., polegający na rozszczeniu sobie praw do kilku wsi wraz z przylegającymi do nich ziemiami przez sąsiadujących przez granicę właścicieli ziemskich, których dobra leżały na tym obszarze granicznym. Zaproponował również pięć map, na których zaznaczono sporne tereny.

Po przerwie dr Bogusław Czechowicz wygłosił referat pt.: *Gründlich und genau durchsuchter Oderstrom... O mapie dorzecza Odry gruntownie i dokładnie*. Autor korygując wydaną wcześniej książkę pt.: *Visus Silesiae. Treści i funkcje ideowe kartografii Śląska XVI–XVIII wieku* przedstawił pewne uściślenia i pogłębił wcześniejszą interpretację mapy zatytułowanej „*Der//Oder-Strohm// von seinen Ursprung// durch Ober- und Nieder- Schleien// auch andere angränzende Länder//bis In die Ost-See*”.

Następnie dr Radosław Skrycki (Szczecin) przedstawił referat pt.: *Personifikacje Odry w kartografii*. Analizując mapy z XVI, XVII, XVIII stulecia, których celem było wyodrębnienie personifikacji rzek, a w szczególności Odry, co pozwoliło na wyodrębnienie pewnych prawidłowości. Personifikacje rzek były charakterystyczne dla kontynentu europejskiego, występowały tylko w baroku. Najczęściej uosobieniem rzeki była postać mężczyzny. Takie przedstawianie było charakterystyczne dla krain będących pod wpływem kultury germańskiej.

Dr Krzysztof Strzelecki w referacie pt.: *Przestrzeń miasta Słupska w dawnej kartografii pruskiej* ukazał dynamiczne ujęcie przestrzeni na podstawie wiarygodnych i dokładnych dawnych planów miasta Słupska, powstałych w latach 1780–1945. Autor wskazał na konieczność traktowania dawnych planów jako interesujących obiektów kartograficznych, będących wyznacznikiem poziomu tworzenia map w przeszłości. Przypomniał również o planach jako źródłach informacji o historii miasta.

Ostatnim referentem była dr Krystyna Szykuła, która w referacie pt.: *Historyczne aspekty zachodnich ziem obecnej Polski na przykładzie wybranych kartografików w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu* omówiła wybrane zbiory jednej biblioteki na tle wybranych wydarzeń historycznych, które znalazły odzwierciedlenie w licznych kartografikach.

Podczas dyskusji głos zabrali Jan Zalewski, dr Radosław Skrycki, dr Jarosław Łuczyński, mgr Jerzy Ostrowski, mgr Lucyna Szaniawska, dr Krzysztof Strzelecki, Dariusz Lorek, dr Bogusław Czechowicz, dr Krystyna Szykuła, Kazimierz Malik.

Materiał z konferencji zostały opublikowane w pracy pt.: *Cartographia Confinium. Zachodnie i północne ziemie Rzeczypospolitej w dawnej kartografii*, Gorzów Wielkopolski 2009, 142 s.

Aldona Ertman
Instytut Historii Nauki PAN
Warszawa